

**Aydın ili incir ağaçlarında önemli bir zararlı :
Otiorrhynchus davricus Lona (Coleoptera : Curculionidae)**

E. Pervin ÖNDER*

Summary

**An important fig pest, *Otiorrhynchus davricus* Lona
(Col.: Curculionidae), in Aydın (Turkey)**

This papers deals with *Otiorrhynchus davricus* which is an endemic species and also is a recently observed pest on fig trees. This species has been found as an important pest devouring the buds of fig trees throughout April-May in Aydın (Köşk-Yukarı Karatepe) at the 1000 m above sea level. The injured buds do not yield and the trees become like bushes. This species also damage on apple, quince and walnut trees planted in the fig orchards.

Giriş

İncir, yurdumuzun en çok Aydın ve ikinci olarak İzmir ilinde yetiştirilen önemli ürünlerden biridir. Özellikle bu yörede, dünyanın en iyi kurutmalık inciri olarak yetişen sarı lop çeşidi ihracatımız yönünden büyük önem taşımaktadır. 1982 ve 1983 yıllarında yapılan envanter çalışmaları bu bölgede 5.796.585 adet incir ağacı olduğunu ortaya koymuştur.**

1984 yılında Aydın-Köşk bucağının dağ köylerinden olan Yukarı Karatepe incir yetiştiricileri Aydın Bölge Ziraî Mücadele ve Karantina Müdürlüğüne yaptıkları başvuru ile incirlerindeki önemli bir zararlıdan yakınmışlar ve bu yakınmaların Bornova Bölge Ziraî Mücadele enstitüsüne yansması üzeri-

* Bölge Ziraî Mücadele Araştırma Enstitüsü, Bornova, İzmir.

** "Aydın ve İzmir illerinde zararlılar yönünden temiz kuru incir üretimi ve yetiştirilmesini sağlamak amacıyla çalışmalar" isimli D.P.T. projesinin 182-1983 yıllarında yapılan envanter tesbiti raporu, 1984.

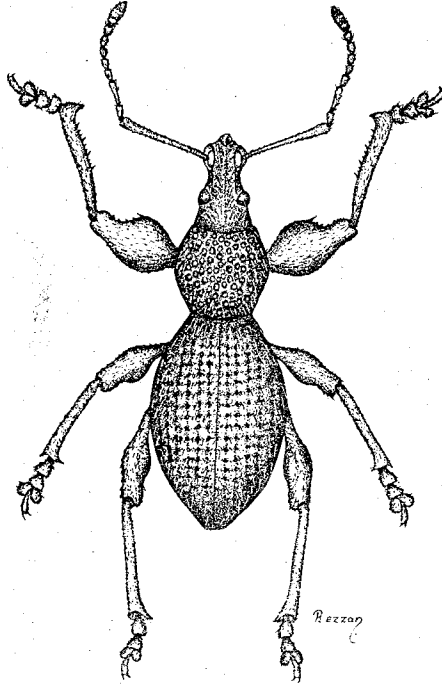
ne konu ele alınmıştır. Yapılan incelemeler sonunda söz konusu zararlının *Otiorrhynchus davricus* Lona olduğu sayın Prof. Dr. Niyazi Lodos'un teşhisi ile saptanmıştır.

Otiorrhynchus davricus Lona (Şekil 1)
Lona, 1931. Boll. Soc. Ent. Ital.: 173

Tanımı

Vücudun genel rengi siyahımsı kahverengi olup dişiler oval, erkekler ise uzunca ovaldır. Vücut kül rengi yatık kıllarla kaplıdır. Baş uzunluğu, gözler dahil baş genişliğinin 1.6 katı kadardır. Anten ince olup scape hafif kıvrık, I. ve II. funicular segment eşit uzunlukta ve diğerlerinden daha uzun, anten topuzu ovalcedir. Gözler çok az kabarıktır. Antenlerin çıkış yerindeki hortum genişliği, gözler dahil baş genişliğine eşittir. Prothorax'ın uzunluğu genişliğine eşit olup birer kıl taşıyan düzgün kabarcıklarla kaplıdır. Elytra oval görünüşte, homojen dağılım gösteren kabarcıklı ve bol kıllıdır. Ön femurun iç kesiminde basit dişler (biri büyükçe, diğer dördü daha küçük) bulunur. Ön tibia'nın iç kesimi uzun ve kısa dişlerle kaplıdır. Uç kısmı ise içe doğru diken şeklinde uzamıştır.

Boy, ortalama olarak erkeklerde 6,7 mm, dişilerde 7,6 mm'dir.

Şekil 1. *Otiorrhynchus davricus* Lona (♂)

Yayılışı

Endemik olan bu türün type-locality'si Davras Dağı (Isparta-Eğridir)'dir (Lona, 1936). Gerek bu çalışma esnasında toplanan materyale ve gerekse Sazın Prof. Dr. Niyazi Lodos'un yaptığı araştırmalara dayanılarak bu türün Aydın (Köşk, Umurlu, Nazilli), İzmir (Bornova) ve Manisa (Akhisar-Zeytinliova)'da yayıldığı kesinlikle saptanmış bulunmaktadır.

Zararı ve konukçuları

Mevcut literatürde bu türe ait orijinal deskripsiyon dışında herhangi bir sayıda rastlanmamış olup ilk kez 1984 yılında Aydın-Köşk incir ağaçlarında zarar yaptığı saptanmıştır. (Özar et al., 1985). Araştırmanın yapıldığı ortalama 1000 m. yükseklikteki Yukarı Karatepe Köyü incir bahçelerinde erginler ağaçlarda uyanmanın başladığı dönem olan Nisan ortasından itibaren tepe gözleri kemirmek suretiyle zarar yapmakta ve bu şekildeki zarar Mayıs ayı ortasına kadar devam etmektedir. Zarar gören gözler açılmayıp tamamen körelmekte ve meyve gözlerinin oluşturacak olan sürgünün meydana gelmemesi nedeniyle ürün alınmamaktadır. Ayrıca tepe gözleri körelmiş olan dalların alt gözlerinden ve ağacın daha yaşlı kısımlarından ertesi yıl çok sayıda zayıf, kısa sürgünler oluşmakta ve bu oluşumların artması durumunda ağaçlarda bir çalışma görülmektedir (Şekil 2).

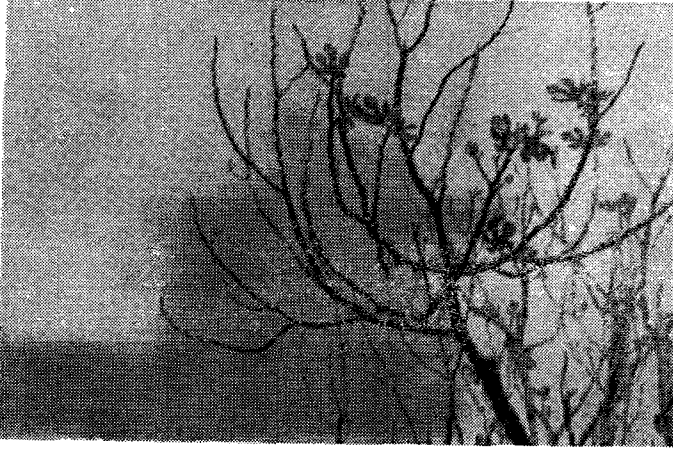
Şekil 2. *O. davricus*'un incirde zararı nedeniyle bir yıl önce körelmiş bir tepe gözü ile ertesi yıl alt kısımdan süren yeni sürgün (çember içinde) ve dallardaki çalışma.

İleri derecede zarar görmüş bazı bahçelerdeki ağaçlarda ise gözler hiç açılmadığından ağaçlar uzaktan adeta kurumuş gibi görünmektedir (Şekil 3).

Şekil 3. *O. davricus*'un ileri derecede zararı nedeniyle gözleri hiç açılmayan incir ağaçlarının durumu.

Çalışma bölgesindeki ağaçların yapraklandığı dönem olan Mayıs ayı ikinci yarısında gözleri kemirildiği için yapraklanamayan ve zarara uğramayan yapraklı dallar arasındaki farklılıktan dolayı böceğin zararı daha da belirginlik kazanmaktadır (Şekil 4).

Şekil 4. *O. davricus* zararı nedeniyle yapraklanamayan ve normal yapraklı incir dalları.

Bu çalışmada ayrıca *O. davricus*'un zararlı olduğu incir bahçeleri arasında tek tük bulunan ayva, elma ve ceviz ağaçlarında da zarar yaptığı gerek bahçedeki gözlemler, gerekse laboratuvar kültürleri ile saptanmıştır.

Özet

Bu çalışmada incirlerde önemli bir zararlı olarak saptanan ve endemik bir tür olan *Otiorrhynchus davricus* Lona (Col.: Curculionidae) ele alınmıştır. Mevcut literatürde 1984 yılına kadar orijinal deskripsiyonu dışında hiçbir kaydı olmayan bu zararlı, 1984 yılında Aydın ilinin Köşk Bucağına bağlı Yukarı Karatepe köyünün 1000 m yüksekliğine kurulmuş incir bahçelerinde saptanmıştır (Özar et al. op. cit.). Nisan-Mayıs aylarında gözleri kemirmek suretiyle önemli zararlar yapmaktadır. Gözleri kemirilen sürgünlerden ürün alınamamakta, bu gibi ağaçlar zamanla çalılışmakta ve tamamen kurumuş bir görünüm kazanmaktadır. Bu zararlının incir bahçeleri içinde bulunan elma, ayva ve ceviz ağaçlarında da zarar yaptığı gözlenmiştir.

Teşekkür

Başta zararlının teşhisini yapan Sayın Hocam Prof. Dr. Niyazi Lodos olmak üzere şekli çizen Ressam Rezzan Duman ile arazi çalışmalarında yardımcı olan Aydın Zirai Mücadele ve Karantina Müdürlüğü elemanlarından Zir. Yük. Müh. Hasan Güngör ve Zir. Yük. Müh. Hilmi Karabıykoğlu'na teşekkür ederim.

Literatür

- Lona, C., 1936. Curculionidae: Otiorrhynchinae I. Pars 148. Coleopterorum Catalogus. W. Junk. S. Schenkling. Dr. W. Junk, Gravenhage, p. 201.
- Özar, A.İ., P. Önder, A. Sarıbay, T. Demir, S. Özkut, Y. Arınc, T. Azeri, M. Gündoğdu ve H. Genç, 1985. Ege Bölgesi incirlerinde görülen hastalık ve zararlılarla savaşım olanaklarının saptanması ve geliştirilmesi üzerinde araştırmalar. TÜBİTAK, TOAG-429 Nihai raporu, 133 s.